

Finanssipolitiikkaa valvomassa

Jenni Jaakkola, Seppo Orjasniemi ja Heidi Silvennoinen

Suomen taloutta vaivaavan taantuman pitkittyttyä valtion hallinnon finanssipoliittinen liikkumavara on hyvin niukka. Liikkumavaraa rajoittavat kotimaiset valtion taloudenpitoa ohjaavien sääntöjen lisäksi kansainväliset sopimukset. Kotimaisilla säännöillä ja Euroopan unionin ja erityisesti euroalueen jäsenmaita ohjaavilla säännöillä ja sopimuksilla pyritään turvaamaan julkisen talouden hoitaminen hyvällä ja kestäväällä tavalla. Finanssipolitiikan säännöt ovat kehittyneet nopeasti ja sääntöjärjestelmästä on muodostunut monimutkainen ja vaikeaselkoinen. Euroaluetta koskevan sääntökehikon noudattamista valvovat sekä Euroopan komissio että kansalliset riippumattomat valvontaviranomaiset. Suomen osalta riippumattomana finanssipolitiikan valvojana toimii valtiontalouden tarkastusvirasto. Tässä artikkelissa kuvataan sekä Euroopan unionin jäsenmaiden yhteistä finanssipolitiikan sääntöjä että niiden noudattamisen valvontaa osana finanssipolitiikan valvontatehtävää valtiontalouden tarkastusvirastossa.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on eduskunnan yhteydessä oleva riippumaton virasto, jonka tehtävänä on tarkastaa valtion taloudenhoidon laillisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta sekä valtion talousarvion noudattamista. Finanssipolitiikan tarkastustyötä on tehty tarkastusvirastossa vuodesta 2008 lähtien ja siitä tuli oma tarkastuslaji vuonna 2011, jolloin tarkastuksen kohteiksi määriteltiin valtion talouden asema ja riskit sekä finanssipolitiikan tietoperustan luotettavuus, sen sääntöjen noudattaminen, hallintavälineiden toimivuus ja vaikuttavuus.

Lähtökohtana finanssipolitiikan tarkastuksessa on käyttää ylimmän ulkoisen tarkastuksen kansainvälisten standardien (ISSAI-standardit) mukaista lähestymistapaa varmentaa taloudellisen päätöksenteon kannalta olennaisia tietoja

ja niiden tuotantoa, ml. talousarvioesitys ja talousarvio sekä valtiontalouden kehykset tai vastaavat järjestelyt. Valtiontalouden tarkastusvirastossa finanssipolitiikan tarkastus on yksi neljästä tarkastuslajista.¹ Tarkastustiedoillaan finanssipolitiikan tarkastus tukee eduskunnan finanssipoliittista valtaa ja ulkoisen arvioinnin kautta tukee sääntöjen soveltamista ja niihin sitoutumista. Finanssipolitiikan tarkastuksessa on vuodesta 2008 arvioitu laajasti finanssipolitiikan toteutusta ja tietoperustaa. Tarkastustoiminta ei siis rajoittunut ainoastaan finanssipoliittisiin sääntöihin, joita olivat valtiontalouden kehyksiin sekä valtiontalouden alijäämälle ja

¹ Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuslajeja ovat tuloksellisuustarkastus, tilintarkastus, laillisuustarkastus ja finanssipolitiikan tarkastus.

velalle asetetut tavoitteet. Samalla arvioitiin myös vakaus- ja kasvusopimuksen merkitystä kotimaiselle finanssipolitiikalle. Finanssipolitiikan tietoperustan tarkastuksen yhteydessä kiinnitettiin huomiota erityisesti kestävyysva-
 jearvioihin sekä niihin liittyvään raportointiin.

Finanssipolitiikan tarkastuksen kohteita ovat olleet muun muassa valtion kokonaistase ja valtiovarainministeriön rakenteellisen jäämän laskennan menetelmä. Lisäksi kolme finanssipolitiikan tarkastusta on tarkastellut veromuutosten taloudellisten vaikutusten arviointia.

1. Euroopan Unionin vakaus- ja kasvusopimus ja finanssipoliittiset säännöt

Vuonna 1997 voimaan tulleen EU:n vakaus- ja kasvusopimuksen tarkoitus oli sitoa jäsenmaat vastuullisen finanssipolitiikan harjoittamiseen. Sopimus jakautui kahteen osaan, ennaltaehkäisevään osaan ja korjaavaan osaan. Ennaltaehkäisevä osa sisältää julkisen talouden kestävä hoidon keskipitkän aikavälin tavoitteen muodossa. Korjaava osa puolestaan perustuu 3 % vajekriteeriin ja 60 % vajekriteeriin.

Vakaus- ja kasvusopimusta uudistettiin vuonna 2011 voimaan tulleella *six-pack*-lainsäädäntöpaketilla. Tämän jälkeen vuonna 2013 tulivat voimaan sekä vakaus- ja kasvusopimusta laajentava *two-pack*-lainsäädäntöpaketti sekä hallitusten välinen finanssipoliittinen sopimus (*fiscal compact*).² Sopimukseen tehdyt muutokset tulivat voimaan vuoden 2013 aikana. Vaka-

us- ja kasvusopimuksen ja sen jatkuvan vahvistamisen takana on jäsenmaiden halu ”*parantaa voimakkaamman talouskasvun edellytyksiä Euroopan unionissa ja saada sitä varten aikaan talouspolitiikan yhä tiiviimmän yhteensovittamisen euroalueella*” (Eurooppa-neuvosto 2011). Perussopimus velvoittaa jäsenmaita pitämään talouspolitiikkaansa yhteistä etua koskevana asiana. Hallitusten on huolehdittava maansa julkisen talouden säilymisestä terveenä ja kestäväenä, sekä vertaistuen ja vertaispaineen avulla.

Six-pack-lainsäädäntöpaketti sisälsi viisi asetusta ja yhden direktiivin. Asetukset vahvistivat ennaltaehkäisevän ja korjaavan osion seuraamusjärjestelmiä, selkeyttivät ja nopeuttivat liiallisen alijäämän menettelyä, tehostivat julkisen talouden valvontaa ja koordinaatiota sekä määrittivät makrotaloudellisen epätasapainon ja siitä tulevat seuraamukset. Budjettikehysdirektiivi (2011/85/EU) vahvisti jäsenvaltioiden kansallisia julkisen talouden kehyksiä koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä.

Sääntöjen vahvistamisella pyrittiin varmistamaan, että jäsenvaltiot noudattavat veloitetaan välttää liiallisia alijäämiä. Säännöt sitoivat finanssipolitiikan suunnittelua entistä tarkemmin. Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on laadittava uskottava ja tehokas keskipitkän aikavälin kehys. Finanssipolitiikkaa olisi suunniteltava vähintään kolmen vuoden aikajänteellä. Lisäksi talouden suunnittelun tulee perustua realistisiin ja riippumattomiin makrotalouden ennusteisiin, finanssipoliittisten sääntöjen tulee olla numeerisia ja julkisyhteisöjen tulee kokonaisuudessaan noudattaa monivuotisen kehyksen aikana vakaus- ja kasvusopimuksen veloitteita. Sekä talouden suunnittelun pohjana olevia ennusteita että finanssipolitiikan sääntöjen noudattamista tulee arvioida ja seurata finans-

² *Vakaus- ja kasvusopimuksen kehittymistä ja eurooppalais-talouspolitiikan koordinaatiota ovat käsitelleet yksityiskohtaisemmin mm. Kurri (2012), Henriksson ja Kajaste (2013) sekä Henriksson ja Leino-Sandberg (2014).*

sipolitiikasta vastaavista viranomaisista riippumattomasti. Direktiivin tuli olla osa kansallista lainsäädäntöä vuoteen 2013 mennessä.

Six-pack-lainsäädäntöpaketissa säädetään myös sääntöjä rikkoville maille asetettavista sanktioista. Mikäli jäsenmaa on poikennut merkittävästi keskipitkän aikavälin tavoitteen johtavalta uralta, komissio antaa maalle varoituksen, mikä käynnistää ns. merkittävän poikkeaman menettely³, ja neuvosto päättää komission esityksestä suositeltavista korjaustoimista. Jos maa ei toteuta suosituksia tilanteen korjaamiseksi, maa joutuu komission ja neuvoston äänestysmenettelyjen jälkeen tekemään korollisen talletuksen, joka on suuruudeltaan 0,2 % maan bruttokansantuotteesta. Merkittävän poikkeaman menettelyä ei ole käynnistetty yhdenkään jäsenmaan kohdalla. Perussopimuksen mukaan myös korjaavassa osassa maalle voidaan langettaa sanktioita.

Vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevässä osassa määriteltyjen julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteiden asemaa vahvistettiin vielä maiden välisellä finanssipoliittisella sopimuksella. Sopimuksen osapuolet sopivat julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteen sisällyttämisestä kansalliseen lainsäädäntöön. Sopimusosapuolia ovat kaikki EU:n jäsenvaltiot Puolaa ja Iso-Britanniaa lukuun ottamatta. Rakenteelliselle jäämälle asetetun keskipitkän aikavälin tavoitteen tarkoituksena on taata riittävä marginaali nimelliselle alijäämälle asetettuun alijäämäkriteeriin sekä auttaa julkisen talouden kestävyysvajeen kiinnikuroimisessa.

Two-pack-lainsäädäntöpaketti puolestaan koskee vain euromaita ja liittyy vakaviin rahoitusvaikeuksiin joutuneiden jäsenmaiden tehostettuun seurantaan sekä jäsenmaiden talousarviosuunnitelmien seurantaan ja liiallisten alijäämien korjaamiseen. Jälkimmäisen asetuksen mukaan euromaiden tulee toimittaa seuraavaa vuotta koskeva alustava talousarviosuunnitelmansa komissiolle lokakuun puoliväliin mennessä. Komission tehtävänä on tarkastaa euromaiden talousarviosuunnitelmien yhdenmukaisuus sekä vakaus- ja kasvusopimuksen että maakohtaisten suositusten kanssa. Mikäli komissio havaitsee vakavia puutteita, voidaan talousarvioesitykset palauttaa jäsenmaan hallitukselle uudelleen käsiteltäviksi.

Finanssipolitiikan säännöt perustuvat käsitteisiin, kuten ”potentiaalinen tuotanto” ja ”riittävä marginaali”, joiden tarkkaa määritelmää ei ole kirjattu asetuksiin, direktiiveihin tai sopimuksiin. Lainsäädäntöä täydentämään on olemassa ns. käytännesääntöjä sekä komission tulkintoja, joissa määritellään tekniset termit tarkemmin ja yhdenmukaisella tavalla.⁴ Käytännesääntöjä ja teknisiä yksityiskohtia on päivitetty usein ja ne ovat jatkuvan arvioinnin alla komission ja jäsenmaiden yhteisissä työryhmissä.

Komissio julkaisi tammikuussa 2015 ns. joustavuustiedonannon, joka lisäsi sääntöjen joustavuutta vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevän osan osalta (Euroopan komissio 2015a). Joustavuustiedonannon taustalla on pyrkimys antaa jäsenmaille mahdollisuus toteuttaa taloutta pitkällä aikavälillä tasapainottavia rakenteellisia uudistuksia ja investointeja.

³ Merkittävän poikkeaman menettelyä on kuvailtu tarkasti esim. komission raportissa (Euroopan komissio 2015b) luku 2.3.3.

⁴ *Code of Conduct eli käytännesäännöt sovitaan yhdessä jäsenmaiden kanssa. Vade Mecum -asiakirja puolestaan avaa komission tulkintoja vakaus- ja kasvusopimuksen säännöistä* (Euroopan komissio 2013).

Lisäksi joustavuustiedonanto tarkentaa tapaa, jolla määritellään vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevän osan mukainen keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävä vuotuinen julkisen talouden sopeutus. Vaadittu muutos riippuu vallitsevan tuotantokuilun suuruudesta, potentiaalisesta kasvuvauhdista, julkisen velan suhteesta bruttokansantuotteeseen, kestävyysriskeistä ja bruttokansantuotteen määrän kasvusta. Tarkennuksilla parannetaan jäsenvaltioiden kykyä mukauttaa julkisen talouden sopeustoimia suhdanteesta riippuen.

Joustavuustiedonannon mukaan keskipitkän aikavälin tavoitteesta, tai sen saavuttamiseen johtavasta urasta, voidaan poiketa tilapäisesti, jos jäsenmaa toteuttaa merkittäviä rakenneuudistuksia. Jo toimeenpantujen uudistusten ohella komissio voi arvioida suunnitellun rakenteellisen uudistuksen myös *ex ante*, jolloin arvio perustuu jäsenvaltion esittämään rakenneuudistusohjelmaan. Rakenneuudistusohjelmassa jäsenvaltion tulee esittää arviot uudistuksen vaikutuksista julkisen sektorin talouteen keskipitkällä aikavälillä ja vaikutukset potentiaalisen tuotannon kasvuun, sekä läpinäkyvä dokumentaatio arvioiden taustalla olevista laskelmista.

Joustavuustiedonannon mukaan myös investoinnit, joiden katsotaan vastaavan merkittävää rakenteellista uudistusta, voivat olla peruste poiketa tilapäisesti keskipitkän aikavälin tavoitteesta tai vaaditusta muutoksesta sitä kohti. Investointien tulee liittyä EU:n yhteisrahoitteisiin ohjelmiin, Euroopan strategisten investointien rahaston rahoittamiin projekteihin tai EU:n ohjelmien mukaisiin projekteihin, mutta ne eivät saa syrjäyttää kansallisesti rahoitettuja investointeja.

Sekä rakenneuudistusten että investointien osalta kustannuksia arvioidaan suhteessa nii-

den vaikutukseen julkisyhteisöjen alijäämään. Poikkeama keskipitkän aikavälin tavoitteesta tai siihen johtavalta sopeutusuralta sallitaan, mikäli riittävä marginaali 3 prosentin alijäämäsääntöön turvataan.

2. Finanssipoliittinen laki kytkee tarkastusviraston EU-sääntöihin

Hallitusten välinen finanssipoliittinen sopimus tuli osaksi Suomen kansallista lainsäädäntöä vuoden 2013 alusta lähtien ns. finanssipoliittisen lain (869/2012) astuttua voimaan. Samalla finanssipoliittinen laki määritteli valtiontalouden tarkastusviraston valvomaan lain ja sen nojalla annettujen asetusten noudattamista.⁵

Finanssipoliittisen lain mukaan valtioneuvosto asettaa julkisen talouden rakenteellista rahoitusasemaa koskevan keskipitkän aikavälin tavoitteen finanssipoliittisen sopimuksen mukaisesti. Keskipitkän aikavälin tavoite asetetaan rakenteellisen jäämän termein. Lisäksi valtioneuvoston on ryhdyttävä tarpeellisiksi katsomiinsa julkisen talouden vakautta ja kestävyyttä korjaaviin toimenpiteisiin, jos julkisen talouden rakenteellisessa rahoitusasemassa on valtioneuvoston arvion mukaan keskipitkän aikavälin tavoitteen saavuttamista vaarantava merkittävä poikkeama. Jos Suomessa vallitsee finanssipoliittisen sopimuksen mukainen poikkeuksellinen tilanne, valtioneuvosto voi pidättäytyä korjaavista toimenpiteistä. Kun poikkeuksellinen tilanne poistuu, valtioneuvoston

⁵ *Valtiontalouden tarkastusviraston finanssipoliittikan valvontatehtävän laajuudesta säädetään finanssipoliittisessa laissa sekä hallitusten välisessä finanssipoliittisessa sopimuksessa ja sen korjausmekanismin yhteisissä periaatteissa (KOM (2012) 342), EU:n budjettikehysdirektiivissä 2011/85/EU ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) No 473/2013.*

on päätettävä toimenpiteistä, joilla julkisen talouden rakenteellista rahoitusasemaa parannetaan.

Valtiontalouden tarkastusvirasto suorittaa edellä mainittua valvontatehtävää arvioimalla julkisen talouden suunnitelman (joka on myös Suomen vakausohjelma) sekä esittää arvion vakaus- ja kasvusopimuksen sääntöjen noudattamisesta. Tarkastusviraston tulee esittää itsenäisiä arvioita siitä onko rakenteellisessa rahoitusasemassa merkittävä poikkeama, sekä siitä onko julkisen talouden tervehdyttäminen edistynyt kansallisten sääntöjen ja suunnitelmien mukaisesti. Samalla tarkastusviraston tulee myös arvioida poikkeuksellisten olosuhteiden soveltamisperusteiden täyttymistä Suomen talouden osalta. Tarkastusvirasto raportoi valvonnan tulokset kaksi kertaa vuodessa, touko-kesäkuussa ja marras-joulukuussa (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2014 ja 2015). Lisäksi tarkastusvirasto on tuottanut eduskuntakerptomusten yhteydessä laajempia ja teknisempiä katsauksia, jotka on julkaistu viraston internet-sivuilla. Näiden raporttien tavoitteina on ollut esitellä vakaus- ja kasvusopimusta, sen kehittymistä ja soveltamista. Lisäksi tarkastusviraston tekemiä laskelmia on kuvailtu, perusteltu ja raportoitu monipuolisemmin kuin eduskuntakertomuksissa. Tarkastusviraston tavoitteena on lisätä vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevän osan sääntöjen läpinäkyvyyttä ja ymmärrettävyyttä, millä pyritään lisäämään yhtäältä finanssipolitiikanvalvonnan läpinäkyvyyttä ja toisaalta lisäämään vakaus- ja kasvusopimuksesta käytävää keskustelua.

Euroopan komissio arvioi vakaus- ja kasvusopimuksen noudattamista vuosittain touko-kuussa tilastojen, omien ennusteidensa sekä jäsenvaltioiden vakaus- tai lähentymisohjelmien perusteella sekä marraskuussa alustavien

talousarviosuunnitelmien perusteella. Valtiontalouden tarkastusvirasto valvoo sääntöjen noudattamista itsenäisesti ja voi mandaattinsa puitteissa suosittaa korjaaviin toimenpiteisiin ryhtymistä, mutta vain komissio voi suosittaa sanktioiden asettamista jäsenmaille. Sanktiot hyväksyy Euroopan unionin neuvosto. Tarkastusvirasto toteuttaa varmentavan laskennan mm. vakausohjelman aineiston perusteella sekä pyrkii tulkitsemaan vakaus- ja kasvusopimusta mahdollisimman yhdenmukaisesti Euroopan komission kanssa. Koska komission käytännösäännöt eivät ole juridisesti sitovia ja tarkkoja, tarkastusvirasto on joutunut tekemään omia tulkintoja erityisesti ennaltaehkäisevän osan sisältyvän kokonaisvaltaisen harkinnan osalta.

Tarkastusvirasto on tuonut esille säännöissä havaittuja puutteita ja epätarkoituksenmukaisuuksia. Vuoden 2015 valvonnan raportissa tarkastusvirasto suhtautui kriittisesti ennaltaehkäisevän osan toimivuuteen. Vaikka Suomen julkinen talous on noudattanut ennaltaehkäisevän osan sääntöjä, korjaavan osan alijämä- ja velkakriteerit ovat rikkoutumassa. Lisäksi tarkastusvirasto kiinnitti huomiota siihen että nimelliselle jäämälle tehtävä suhdannekorjaus ei välttämättä ota suhdanteista riippuvia tulo- ja menoeriä täysimääräisinä huomioon.

Ennaltaehkäisevässä osassa on kaksi erillistä mutta toistensa saavuttamista tukevaa sääntöä tai pilaria. Nämä ovat keskipitkän aikavälin tavoite ja menosääntö. Näiden perusteella asetetaan tavoitteet rakenteellisen rahoitusaseman muutokselle ja menojen kasvuille. Ennaltaehkäisevän osan julkisyhteisöjen rakenteellista alijäämää ja menosääntöä koskevien finanssipolitiikan sääntöjen osalta tarkastelu kohdistuu julkaistuihin tilastotietoihin ja niistä, osin ennusteita apuna käyttäen, laskettuihin tunnuslukuihin. Tilastotietojen lisäksi tarkastusvirasto

saa käyttöönsä valtiovarainministeriön julkaisemien julkisen talouden suunnitelmien ja alustavien talousarviosuunnitelmien taustalla olevia yksityiskohtaisempia aineistoja, laskelmia ja ennusteita. Tarkastusvirasto on myös toistanut itsenäisesti valtiovarainministeriön rakenteelliseen jäämään ja potentiaalisen tuotannon arviointiin liittyvät laskelmat. Valtiovarainministeriössä käytettävän rakenteelliseen jäämään laskennan menetelmä tarkastettiin vuonna 2013 toteutetussa finanssipolitiikan tarkastuksessa (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2013).

Ennaltaehkäisevän osan sääntöjen noudattamisen keskeinen arviointikriteeri on merkittävä poikkeama: jos merkittävää poikkeamaa ei ole, on sääntöä noudatettu. Normaaliolosuhteissa merkittävä poikkeama molemmissa pila-reissa johtaa vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevään osan rikkomiseen. Mikäli merkittävä poikkeama havaitaan vain toisesta pilarista, perustuu sääntöjen noudattaminen kokonaisvaltaisessa arviossa harkintaan, jossa selvitetään toisistaan poikkeavien tulosten syitä. Harkinnan ja muun informaation perusteella päätetään siitä, onko maa rikkonut vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevää osaa. Suomi on toistaiseksi noudattanut ennaltaehkäisevää osaa.

Suomi ei ole myöskään joutunut vakaus- ja kasvusopimuksen korjaavan osan mukaiseen julkisyhteisöjen alijäämä- ja velkakriteeriä rikkomisesta seuraavaan liiallisen alijäämän menettelyyn siitä huolimatta, että alijäämäviitearvo ylittyi vuonna 2014. Korjaavassa osan sääntöjen noudattamisen valvonnan yhteydessä tarkastellaan myös julkisen talouden ennustettua kehitystä.

Tarkastusvirasto valvoo kokonaisuutena julkisen talouden suunnitelmaa, mukaan lukien sitä, että vakausohjelmien ja alustavien talous-

arviosuunnitelmien sisältö vastaa niille asetettuja vaatimuksia. Lisäksi tarkastusvirasto arvioi taloussuunnittelun taustalla olevan makroennusteen realistisuutta, mutta ei tuota itse omaa talousennustetta. Talousennusteen realistisuuden valvonta on olennaista mahdollisten korjaavien toimenpiteiden riittävyyden arvioinnin yhteydessä.

3. Kuka tekee tulkinnan - komissio, valtioneuvosto vai valtiontalouden tarkastusvirasto?

Finanssipoliittinen laki velvoittaa valtioneuvostoa ryhtymään erilaisiin julkisen talouden vakautta ja kestävyyttä korjaaviin toimenpiteisiin oma-aloitteisesti, mikäli valtioneuvosto havaitsee rakenteellisessa jäämässä merkittävän poikkeaman. Toimenpiteisiin on myös ryhdyttävä, mikäli Euroopan komissio esittää varoituksen artiklan 121(4) perusteella. Mikäli neuvosto hyväksyy komission esityksen, esittää se jäsenmaalle suosituksia korjaavista toimenpiteistä. Määräaika toimenpiteille on korkeintaan 5 kuukautta, jonka aikana jäsenmaan tulee raportoida toimenpiteistä. Jäsenmaan raportin perusteella komissio arvioi ovatko toimenpiteet olleet riittäviä. Korjaavien toimenpiteiden riittävyyttä arvioi myös tarkastusvirasto. Toimenpiteiden tulisi palauttaa rakenteellinen jäämä keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tai siihen johtavaan sopeuttamisuraan viimeistään seuraavan kalenterivuoden loppuun mennessä.

Finanssipolitiikan valvonnassa tarkastusvirasto yhtäältä valvoo sitä, että valtioneuvosto on toteuttanut finanssipoliittisen lain vaatimat arviot rakenteellisesta rahoitusasemasta asianmukaisesti, ja toisaalta arvioi käytettyjä menetelmiä ja varmentaa valtiovarainministeriössä tehdyt laskelmat. Kansallinen riippumaton fi-

nanssipolitiikan valvoja ja Euroopan komissio tekevät arvionsa itsenäisesti ja voivat päätyä arvioissaan erilaisiin johtopäätöksiin. Finanssipoliittinen laki antaa tarkastusvirastolle itsenäisen finanssipolitiikan riippumattoman valvojan roolin Suomessa. Kansallisen valvojan rooli on myös toimia kotimaassaan eurooppalaisten finanssipoliittisten sääntöjen kansallisena asian tuntijana. Tässä roolissa tarkastusvirasto on esittänyt näkemyksiään sääntöjen sopivuudesta Suomelle ottaen huomioon Suomen talouden erityispiirteet ja suhdannetilanteen.

Kesäkuussa 2015 julkistettiin niin sanottu viiden puheenjohtajan raportti EMU:n tulevaisuudesta (Juncker ym. 2015). Siinä ehdotettiin Euroopan finanssipoliittisen lautakunnan (*European Fiscal Board*) luomista täydentämään olemassa olevaa finanssipolitiikan valvonnan kehikkoa. Lokakuussa 2015 Euroopan komissio julkisti päätöksensä Euroopan finanssipoliittisen lautakunnan perustamisesta. Lautakunta, jolle tulee komission sisäinen neuvonantava rooli, on tarkoitus perustaa jo ennen kesää 2016. Lautakunta tekee yhteistyötä kansallisten riippumattomien finanssipolitiikan valvojen kanssa ja täydentää niiden työtä. □

Kirjallisuus

- Henriksson, M. ja Kajaste, I. (2013), ”Finanssipolitiikan säännöt, EU ja Suomi”, *Kansantaloudellinen Aikakauskirja* 109: 467–483.
- Henriksson, M. ja Leino-Sandberg, P. (2014), ”Lohduton labyrintti vai tie talouspoliittiseen täytty-mykseen? Talouspolitiikan koordinaatio EU:ssa”, *Kansantaloudellinen Aikakauskirja* 110: 521–548.
- Kurri S. (2012) ”Euroalueen talouspoliittinen koordinaatio: mitä on tehty ja miksi?”, *Euro & talous* 1/2012: 39–51
- Euroopan komissio (2013), ”Vade mecum on the Stability and Growth Pact”, *European Economy Occasional Papers* 151.
- Euroopan komissio (2015a), ”Making the best use of the flexibility within the existing rules of the Stability and Growth Pact”, Communication from the Commission COM(2015) 12 final, 13.1.2015
- Euroopan komissio (2015b), ”Report on Public Finances in EMU”, *European Economy* Institutional Paper 014.
- Eurooppa-neuvosto (2011), ”Sopimus talous- ja rahoituksen vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta.” 2.11.2012.
- Juncker, J-C., Tusk, D. Dijsselboem, J., Draghi, M. ja Schultz M. (2015), ”Euroopan talous- ja rahoituksen viimeistely”, Euroopan komissio.
- Valtiontalouden tarkastusvirasto (2013), ”Finanssipolitiikan tarkastuskertomus: Rakenteellisen jäämän laskennan tarkastus”, Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomus 13/2013.
- Valtiontalouden tarkastusvirasto (2014), ”Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle: Finanssipolitiikan tarkastuksen ja valvonnan raportti 2014”, K 15/2014 vp.
- Valtiontalouden tarkastusvirasto (2015), ”Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle: Finanssipolitiikan valvonnan raportti”, K 17/2015 vp.